

de asemenea mereu controversată, a datei de înființare a Comitetului, conchizindu-se că aceasta ar fi prima jumătate a lunii octombrie 1869.

Unele aspecte ale activității emigrației bulgare din București și intrucitva a lui Karavelov însuși se regăsesc în comunicarea lui Kr. Sarova despre *Opinia publică progresistă din Muntenegru și mișcarea de eliberare bulgară la începutul celui de al 8-lea deceniu al secolului al XIX-lea* (p. 85—104). Karavelov este acela care continuă colaborarea cu muntenegrenii, stabilită încă de Rakovski în 1863. Acum (1871—1873) apare la Cetinje gazeta revoluționară „Crnogorac”, grupind în jurul ei pe tinerii revoluționari muntenegreni, în frunte cu Simo Popović, adepți ai socialistului sârb Svetozar Marković. Ziarul se interesează de activitatea emigrației bulgare din țara noastră, redă proclamațiile acesteia, are corespondențe de aici, una intitulată „În București”. Pe de altă parte, aici se difuzează ziarul muntenegrean. În 1871 vine la București serdarul Pero Matanović. În calitate sa de reprezentant al organizației „Družina” din Novi Sad și de la Cetinje, care urmărea eliberarea Bosniei și a Herțegovinei, Matanović încheie cu emigrația bulgară din România o convenție de ajutor reciproc și acțiune comună în cazul izbucnirii unei răscoale în Bulgaria, Bosnia și Herțegovina sau în Albania. Mai înainte purtase tratative cu bulgarii și socialistul bosniac Vasa Pelagić, în vederea unei răscoale generale.

Alte aspecte ale relațiilor româno-bulgare, de data aceasta pe tărîm cultural, se găsesc în comunicarea lui E. Niederhauer despre *Tipografia Universității din Buda și renașterea bulgară* (p. 123—136). Autorul nu se limitează numai la problema tipăriturilor bulgărești, puține la număr, ci înserează în expunere informații și despre tipăriturile în alte limbi, inclusiv cele în limba română. În primii trei ani de la inaugurarea tipografiei chirilice (1795—1798) se tipăresc la Buda o serie de cărți bisericești și manuale în limbile sârbă, română și ruteană. Tipografia angajează lucrători tipografi și cenzori cunosători ai limbilor respective. Ca cenzori de limbă română se succed: Ioan Onișor, Samuil Micu Klein și Petru Maior. Pînă la 1877 se vor tipări aici, printre altele, 283 cărți în limba sârbă, 87 în română, 4 în greacă, 9 în bulgară. Este interesantă motivarea pe care o dă sîrbul Const. Ogneanović inițiativei sale de a tipări în versuri „Viața sfinților Alexei”: el dorește instruirea bulgarilor pentru ca aceștia să nu se rușineze de naționalitatea lor, dîndu-se unui drept sîrbi, iar alții drept români. Tipăriturile bulgărești găsesc la Buda prea puțini prenumerați (numai cinci); în schimb, numărul lor este foarte mare printre bulgarii din București, Timișoara și Blaj.

Alt material maghiar, scos la iveală de P. Miateg și publicat aici, se referă la *Folosirea pășunilor din Dobrogea de către mocanii transilvăneni* în 1870 (p. 443—454). Este vorba de oierii din împrejurimile Hunedoarei, Sibului și Sf. Gheorghe care făceau transhumanța pe teritoriul de atunci al Turciei, pe baza unor convenții speciale. În comentariu, autorul se referă și la antecedente, dar în această privință el se limitează doar la datele excerptate din textele celor patru documente, cînd este bine știut că rapoartele consulare austriece din perioadele anterioare sînt bogate în informații despre regimul mocanilor.

Este foarte interesantă *Istoria comunei Boboștița din Albania* de Petrak Peppo. Boboștița, de care s-a ocupat în lucrările sale și acad. Iv. Snegarov, situată la sud-est de Korçë, este locuită de rămășițe ale populației slave vechi care și astăzi vorbește un grai ce ține de grupul de sud-vest al dialectelor din Macedonia. În vechime localitatea a făcut parte din teritoriul stăpînit de Marko Craișorul. În vremea stăpînirii otomane, care cuprindea Boboștița din anul 1381 (pînă la 1912), această comună se bucura de un regim de autonomie, fapt care totuși nu i-a scutit pe locuitori de silniciile turcești și, din această cauză, o parte din ei au emigrat în Bulgaria, cei mai mulți în Aidemir — din ținutul Silistrei. Ulterior, Ali-Pașa îi constrînge pe locuitori să-și vîndă comuna. Ca atare, după lichidarea lui Ali-Pașa, comuna trece în stăpînirea directă a sultanului. Datorită condițiilor de existență tot mai grele, partea cea mai mare din locuitori emigrează în Bulgaria și în Țara Românească. Coloniile boboștițenilor din țara noastră (de la Pitești și București), vor prospera dovedindu-se mai tîrziu în stare să ajute pe compatrioții lor rămași acasă ca să-și răscumpere comuna de la sultan. Această veche dorință a boboștițenilor rămași în patrie și a celor emigrați în țara noastră se realizează în 1875 cu ajutorul bănesc substanțial dat de colonia din București. Scrisoarea comunității din Boboștița adresată în acest sens conaționalilor din țara noastră, precum și alte cîteva acte în această pricină, păstrate la Korçë, se publică în limba greacă a originalelor (p. 178—179).

În afară de materialele arătate mai sus, în volumul de față se găsesc și alte contribuții valoroase.